

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

PÄÄTÖSLAUSELMAT

ALUEIDEN KOMITEA

AK:N 149. TÄYSISTUNTO, 27.4.2022–28.4.2022

Euroopan alueiden komitean päätöslauselma – Päätöslauselma EU:n alueiden ja kuntien tuesta Ukrainalle

(2022/C 301/01)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA (AK),

1. tuomitsee Venäjän federaation 24. helmikuuta 2022 Valko-Venäjän tuella ilman edeltävää provokaatiota aloittaman perusteettoman hyökkäyksen Ukrainaan.
2. vaatii välitöntä ja ehdotonta tulitaukoa sekä turvallisten humanitaaristen käytävien avaamista. Venäjän on välittömästi lopetettava sotatoimet ja vedettävä kaikki sotilaalliset ja puolisotilaalliset joukot ja hallintovirkamiehet pois miehitetiltä Ukrainan alueilta.
3. korostaa, että hyökkäys on rikos Ukrainan kansaa ja Ukrainan itsemääräämisoikeutta ja alueellista koskemattomuutta vastaan ja rikkoo räikeästi demokratian periaatteita ja oikeusvaltioperiaatetta. Komitea painottaa, että summittaiset hyökkäykset siviilejä, myös kaupunkien ja kuntien johtajia vastaan, ovat Venäjän armeijan sotarikoksia ja vastoin kansainvälistä oikeutta, erityisesti YK:n peruskirjaa, Helsingin päätösasiakirjaa, uutta Eurooppaa koskevaa Pariisin peruskirjaa ja Budapestin muistiota. Kaikki Ukrainan alueella tapahtuneet ihmisoikeusloukkaukset, sotarikokset ja rikokset ihmisyyttä vastaan on kirjattava, tutkittava ja käsiteltävä Kansainvälisen rikostuomioistuimen tuomiovallan puitteissa.
4. seisoo solidaarisena maataan venäläisiä hyökkääjiä vastaan puolustavan Ukrainan kansan rinnalla ja ilmaisee syvän surunsa Venäjän hirmutekojen takia menetettyjen ihmishenkien ja näistä teoista aiheutuneen inhimillisen kärsimyksen johdosta.
5. vahvistaa tukevansa Ukrainan paikallis- ja alueviranomaisia ja vaatii vapauttamaan välittömästi ukrainalaiset kunnan- ja kaupunginjohtajat ja virkamiehet, jotka Venäjän miehitysjoukot ovat siepanneet siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana tehdyn neljännen Geneven sopimuksen vastaisesti.
6. toteaa, että vain Ukrainan kansa voi demokraattisesti valita valtio-, alue- ja paikallistason johtajansa. Komitea ilmoittaa, ettei se tunnusta Venäjän Ukrainaan asettamia alue- tai paikallisjohtajia eikä tee yhteistyötä näiden kanssa.

Käytännön solidaarisuus paikallis- ja alueviranomaisia kohtaan

7. korostaa EU:n kansalaisten poikkeuksellista solidaarisuutta Ukrainan sotaan pakenevia ihmisiä kohtaan ja ilmaisee huolensa siitä, että ukrainalaisia on siirretty vastoin heidän tahtoaan Venäjän hallitsemille alueille. Komitea kiittää Euroopan unionin viranomaisia yhtenäisestä reaktiosta Venäjän aloittamaan Ukrainan sotaan, solidaarisuuden vahvistamisesta suoran humanitaarisen avun ja kiireellisen pelastuspalveluavun muodossa sekä välittömän suojelun mekanismin aktivoimisesta sotaan pakenevien auttamiseksi. Komitea painottaa, että kyseistä apua on lisättävä tulevana kuukausina merkittävästi, jotta vältetään humanitaarisen kriisin puhkeaminen EU:n raja-alueilla.

8. lupaa kannustaa kuntia ja alueita tehostamaan Ukrainasta tulevien pakolaisten auttamista ja muistuttaa erityisesti vastaanottoon ja kauttakulkuun liittyvistä raja-alueiden logistisen tuen tarpeista.
9. kehottaa Euroopan paikallis- ja alueviranomaisia pyytämään tai tarjoamaan tukea AK:n käynnistämän Ukrainan auttamiseen keskittyvän tieto- ja tukifoorumin⁽¹⁾ kautta.
10. yhtyy Ukrainan ja EU:n paikallis- ja alueviranomaisten kehoitukseen elvyttää tai kehittää kumppanuuksia ja kuntien ja alueiden ystävyshankkeita jälleenrakennusprosessia silmällä pitäen.

Ukrainan jäsenyysnäkyvien vahvistaminen

11. korostaa, että hallinnon hajauttamiseen ja aluekehitykseen liittyvät Ukrainan uudistukset ovat edistäneet merkittävästi paikallisdemokratian lujittumista, vahvistaneet itsehallintoa ja maan paikallisyhteisöjen yleistä selviytymiskykyä, mikä on tärkeä osatekijä Ukrainan vastarinnassa venäläisiä hyökkääjiä kohtaan. Uudistukset on toteutettu Euroopan unionin alueiden ja kuntien merkittävällä tuella, jota on annettu muun muassa U-LEAD with Europe -ohjelman kautta, sekä kohdennetulla tuella, jota AK on antanut Ukraina-erityistyöryhmänsä ja vertaisyhteistyön puitteissa. Hallinnon hajauttamista koskevien uudistusten onnistuminen on tuonut Ukrainaa lähemmäs Euroopan unionia sekä eurooppalaisia vapauden, demokratian ja oikeusvaltion arvoja.
12. kehottaa kansainvälistä yhteisöä laatimaan Ukrainaa varten avustus- ja elvytysuunnitelman, jolla tuetaan Ukrainan taloutta, instituutioita ja julkisia palveluja sekä sen tuhoutuneen infrastruktuurin jälleenrakentamista, ja pitää tähän liittyen myönteisenä Eurooppa-neuvoston päätöstä perustaa Ukrainan solidaarisuusrahasto. Komitea kehottaa järjestämään kansainvälisen konferenssin rahoituksen keräämiseksi kumppaneilta ja korostaa, että tapahtuneista tuhoista vastuussa olevan Venäjän on niin ikään osallistuttava Ukrainan jälleenrakentamiseen sotakorvauksin.
13. kannattaa ehdokasmaan aseman antamista Ukrainalle Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 49 artiklan mukaisesti noudattaen samaa tarkistettua liittymisneuvottelujen menetelmää, jota sovelletaan Länsi-Balkanin maihin ja johon kuuluu entistä voimakkaampi keskittyminen oikeusvaltioperiaatteeseen ja demokraattisiin instituutioihin. Komitea korostaa, että myös Georgian ja Moldovan hakemuksia EU:n ehdokasvaltioiksi olisi käsiteltävä myönteisesti. Ukrainan integroitumista EU:n sisämarkkinoille on jatkettava viipymättä assosiaatiosopimuksen mukaisesti.

Tukitoimien rahoitus

14. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission CARE-pakettiin (koheesiopoliittinen tukitoimi Euroopan pakolaisten auttamiseksi) ja CARE+-pakettiin sekä REACT-EU-välineen joustomahdollisuuksiin ja korostaa, että alue- ja paikallisviranomaiset on hyödyllistä ottaa suoraan mukaan CARE- ja REACT-EU-pakettien suunnitteluun, hallinnointiin ja täytäntöönpanoon. Komitea korostaa, että koheesiopoliittikan ohjelmien mukautuksissa on noudatettava kahdeksannessa koheesiokertomuksessa äskettäin esitettyä koheesioon kohdistuvien haittavaikutusten välttämisen periaatetta.
15. korostaa, että sekä covid-19-pandemian yhteydessä että vastattaessa Ukrainan sodan seurauksiin koheesiopoliittikka on osoittanut kykynsä tuottaa tuloksia tarvittaessa lyhyellä aikavälillä. Komitea tähdentää kuitenkin, ettei koheesiopoliittikan varsinaista tavoitetta eli taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamista vähentämällä alueiden välisiä eroja tulisi panna kilpailemaan näiden tavoitteiden kanssa.
16. on tyytyväinen venäläisten ja valkovenäläisten kumppanien kanssa toteutettavien rajatylittävien yhteistyöohjelmien keskeyttämiseen ja kehottaa vahvistamaan EU:n alueiden (Puola, Unkari, Romania, Slovakia) ja Ukrainan välisiä ohjelmia. Komitea painottaa, että taloudellinen tuki Ukrainaan rajoittuvien alueiden paikallis- ja alueviranomaisille sekä sellaisille maille, joilla ei ole yhteistä rajaa Ukrainan kanssa mutta jotka ottavat vastaan paljon pakolaisia, on nykyisellään täysin riittämätöntä ja sitä on lisättävä huomattavasti, sillä nämä toimijat eivät tarjoa pakolaisille pelkästään suojaa vaan niiden on myös integroitava heidät koulutus-, terveydenhuolto- ja asumisjärjestelmiinsä.
17. kannattaa sellaisen pysyvän kriisivarauksen perustamista tulevien hätätilanteiden varalta, jolla täydennetään tai vahvistetaan nykyisiä ennakointi- ja joustovälineitä. Komitea kehottaa perustamaan yhden EU:n paikallisen Ukrainan pakolaisavun välineen, johon kootaan kaikki varat, joita paikallis- ja alueviranomaiset voivat käyttää suojan tarjoamiseksi pakolaisille. Tällä tavoin voitaisiin yksinkertaistaa, sujuvoittaa ja nopeuttaa kyseisille viranomaisille tarkoitettujen varojen käyttöä.

⁽¹⁾ Help Ukraine: Info-Support Hub on koordinoitfoorumi, jonka avulla luodaan yhteyksiä kauttakulkualueiden ja ylikuormittuneiden paikallis- ja alueyhteisöjen sekä auttamaan kykenevien muiden EU:n jäsenvaltioiden paikallis- ja alueyhteisöjen välille.

18. toteaa, että niiden jäsenvaltioiden ja alueiden tapauksessa, joihin kohdistuu suurimmat vaikutukset, saattaa olla tarpeen tarkistaa elpymis- ja palautumissuunnitelmia alueviranomaisten asianmukaisen kuulemisen perusteella ottaen erityisesti huomioon sodan kasvavat vaikutukset EU-maiden talouteen.

Ukrainasta pakenevien vastaanotto

19. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat etulinjassa ottamassa vastaan miljoonia naapurimaihin saapuvia pakolaisia sekä maan sisäisiä pakolaisia Ukrainassa ⁽²⁾ nyt kun meneillään on Euroopan suurin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan. Komitea painottaa, että kaikilla pakolaisilla olisi oltava alkuperästään, poliittisista mielipiteistään tai seksuaalisesta suuntautumisestaan riippumatta kaikilla EU:n alueilla ja kaikissa kunnissa oikeus yhtä myönteiseen vastaanottoon kuin Ukrainasta tulevilla pakolaisilla.

20. on tyytyväinen tilapäistä suojelua koskevan direktiivin aktivoimiseen. Se on nyt pantava täytäntöön kaikilta osin, ja sitä on sovellettava koordinoitusti, empimättä, osallistavasti ja joustavasti siten, että kaikille Ukrainasta paenneille henkilöille heidän taustastaan, etnisestä alkuperästään, poliittisista mielipiteistään tai seksuaalisesta suuntautumisestaan riippumatta taataan pääsy työmarkkinoille, asunto sekä mahdollisuudet terveydenhuoltoon, koulutukseen ja sosiaaliturkeen kiinnittäen erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, kuten naisiin ja lapsiin.

21. kiinnittää huomion tilapäistä suojelua koskevan neuvoston direktiivin 2001/55/EY ⁽³⁾ erityispiirteisiin: siinä annetaan pakolaisille vapaus valita, mihin EU:n jäsenvaltioon he haluavat asettua tilapäisesti (26 artikla). Komitea korostaa pakolaisten liikkumisvapauden ja itsemääräämisoikeuden tunnustamisen vaikuttavan siinä mielessä myönteisesti, että kansallisiin turvapaikkajärjestelmiin ja raja-alueiden vastaanottovalmiuksiin kohdistuva paine lievenee.

22. kehottaa perustamaan vapaaehtois pohjaisen eurooppalaisen sisäisten siirtojen järjestelmän, jossa otetaan huomioon alue- ja paikallisviranomaisten vastaanottovalmiudet, ja toistaa tässä yhteydessä kehotuksensa, jonka mukaan EU:n kuntien ja alueiden olisi voitava saada muuttoliikettä ja kotouttamista varten tarkoitettua EU-rahoitusta suoraan itselleen. Komitea pyytää komissiota ehdottamaan toimivaa pakolaisten sijoittamisjärjestelmää tulevien pakolaiskriisien varalta ja EU:n jäsenvaltioita tunnustamaan tällaiset vapaaehtoiset sitoumukset ja noudattamaan niitä.

23. tähdentää, että monet Ukrainasta tulevat pakolaiset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa ja että noin puolet heistä on alaikäisiä. Komitea huomauttaa, että sadoista tuhansista pakenevista lapsista monet ovat ilman huoltajaa ja tarvitsevat erityistä suojelua ja hoivaa, ja kannattaa sellaisen lastensuojelupaketin laatimista ukrainalaisia pakolaislapsia varten, jossa etusijalla on lasten tarve käydä koulua.

24. peräänkuuluttaa tehokkaita toimenpiteitä ihmiskaupan ehkäisemiseksi, koska suurin osa Ukrainasta pakenevista ihmisistä on naisia ja lapsia, ja toteaa, että ihmisoikeusraporttien mukaan rikollisjärjestöt poimivat heitä yhä useammin uhreikseen etenkin seksuaalista tai työvoiman hyväksikäyttöä varten.

25. painottaa tarvetta tarjota kielikursseja ja koulutusta ja muistuttaa tässä yhteydessä AK:n ”Kunnat ja alueet muuttajien kotouttamisen puolesta” -verkoston tarjoamista mahdollisuuksista.

Vaikutus EU:n politiikkoihin

26. kannustaa ryhtymään Euroopan kaikilla alueilla välittömästi toimiin EU:n riippuvuuden vähentämiseksi kolmansista maista ja erityisesti energian tuonnista Venäjältä ja kehottaa Euroopan komissiota tukemaan näitä toimia.

27. kannattaa kehotusta kieltää kokonaan venäläisen kaasun, öljyn ja hiilen tuonti Eurooppaan ja kannustaa paikallis- ja alueviranomaisia aloittamaan valmiussuunnitelmien laatimisen varautuakseen tällaisten pakotteiden seurauksiin.

⁽²⁾ Ukrainan pakolaistilanne (unhcr.org)

⁽³⁾ Neuvoston direktiivi 2001/55/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2001, vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukkoaisen maahantulon tilanteissa, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi (EYVL L 212, 7.8.2001, s. 12).

28. pitää REPowerEU-suunnitelmaa (*) keinona nopeuttaa siirtymistä puhtaaseen energiaan, parantaa EU:n energiaturvallisuutta ja vähentää EU:n riippuvuutta fossiilisten polttoaineiden ja raaka-aineiden tuonnista kolmansista maista ja erityisesti Venäjän federaatiosta sekä siten tästä tuonnista aiheutuvia poliittisia, taloudellisia ja turvallisuusriskejä. Komitea kehottaa tekemään mittavia investointeja ja toteuttamaan konkreettisia toimia, jotta voitaisiin edistää uusiutuvan energia käyttöönottoa, energiatehokkuutta, energiansäästöä, kiertotaloutta, sähköistämistä ja vaihtoehtoisten polttoaineiden tutkimusta todellisina pitkän aikavälin turvallisina ja kohtuuhintaisina vaihtoehtoina.

29. korostaa, että sodan vaikutukset eivät saisi heikentää ilmastotoimia ja kestävyttä, joista määrätään sekä Pariisin sopimuksessa että YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa, ja vahvistaa sitoutumisensa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan, joka on myös omiaan vahvistamaan EU:n strategista riippumattomuutta.

30. katsoo, että EU:n toimiin energiaomavaraisuutensa parantamiseksi tulee kuulua lopullinen luopuminen Nord Stream- ja Nord Stream 2 -hankkeista.

31. on erittäin tyytyväinen Ukrainan ja Moldovan sähköverkkojen äskettäiseen synkronointiin Manner-Euroopan verkon kanssa.

32. yhtyy Ukrainan paikallis- ja alueviranomaisten kansainväliselle yhteisölle esittämään pyyntöön auttaa niitä hyökkäyksen aiheuttamien ympäristöuhkien hallinnassa, myös ydinvoimaloissa ja kemiantehtaissa.

33. on ilahtunut Euroopan komission päätöksestä aloittaa Ukrainan kanssa neuvottelut maan liittymisestä Life-ohjelmaan, jotta se voi saada rahoitusta ympäristön ennallistamiseen Venäjän hyökkäyksestä johtuvien tuhojen jäljiltä, olipa kyse saastumisesta, ekosysteemien tuhoutumisesta tai muista pitkän aikavälin vaikutuksista.

34. korostaa, että konflikti aiheuttaa väistämättä vakavia seurauksia EU:n maatalouselintarvikealalle, kun otetaan huomioon, että Ukraina ja Venäjä ovat useiden maataloustuotteiden (kuten viljan ja öljykasvien) sekä typpilannoitteiden merkittäviä viejiä. Komitea tähdentää, että EU:n on vahvistettava sitoutumistaan kestävien elintarvikejärjestelmien toteuttamiseen siten, että samalla taataan laadukkaiden elintarvikkeiden kohtuuhintaisuus kaikille vähentämällä riippuvuutta maatalouden keskeisten tuotteiden ja tuotantopanosten tuonnista. Komitea on syvästi huolissaan siitä, että Ukrainan ja Venäjän viennin keskeytyminen on jo johtanut maataloushyödykkeiden hintojen valtavaan nousuun ympäri maailman ja että seuraukset tuntuvat erityisesti maailman köyhimmissä maissa ja köyhimmillä alueilla.

Muita näkökohtia

35. tukee niiden venäläisten ja valkovenäläisten oikeuksia, jotka osoittavat mieltään Putinin sotaa vastaan ja puolustavat oikeuttaan rehelliisiin vaaleihin, sananvapauteen ja kokoontumisvapauteen, ja vaatii vapauttamaan perusteetta pidätetyt mielenosoittajat välittömästi.

36. kannattaa Venäjään ja Valko-Venäjään kohdistettavien koordinoitujen järeiden pakotteiden tiukentamista entisestään, jotta Venäjän kyky jatkaa hyökkäystä pystytään heikentämään tehokkaasti. Komitea kehottaa komissiota esittämään suuntaviivat pakotteiden täytäntöönpanoa ja soveltamista varten, koska yritysten, varojen ja kiinteän omaisuuden omistussuhteiden todentamisessa käytetyissä välineissä ja menettelyissä on edelleen eroja, myös alue- ja paikallistasolla.

37. korostaa, että EU:n kaikkia ehdokasmaita ja mahdollisia ehdokasmaita olisi kannustettava noudattamaan unionin tasolla sovittuja pakotteita korostaakseen sitoutumistaan Euroopan unioniin ja sen arvoihin.

38. tuomitsee Venäjän propagandan ja vihapuheen, jotka ruokkivat konfliktia ja auttavat sotarikosten tekijöitä. Komitea kehottaa toteuttamaan unioni-, jäsenvaltio-, alue- ja paikallistasolla tehokkaita toimia tällaisen propagandan torjumiseksi ja tyhjäksi tekemiseksi ja vastustaa Venäjän hyökkäyksen tueksi Euroopan kaupungeissa järjestettäviä mielenosoituksia.

(*) Komission tiedonanto "REPowerEU: Kohtuuhintaisempaa, varmempaa ja kestävämpää energiaa koskevat yhteiset eurooppalaiset toimet", 8. maaliskuuta 2022.

39. antaa puheenjohtajansa tehtäväksi toimittaa tämä päätöslauselma Euroopan komissiolle, Euroopan parlamentille, EU:n neuvoston puheenjohtajavaltioille Ranskalle ja Tšekille ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle sekä Ukrainan presidentille, hallitukselle ja parlamentille.

Bryssel 28. huhtikuuta 2022.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS
